

---

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE  
LIGA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI DIN MOLDOVA -  
LADOM

---

## MONITORIZAREA PROCESULUI ELECTORAL LA ALEGERILE LOCALE GENERALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

### RAPORT nr. 1 10 aprilie - 8 mai 2007

Proiectul este finanțat de către Fundația Eurasia,  
cu resursele Agenției Suedeze pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională (Sida/Asdi) și  
Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID),  
Fondul Național pentru Democrație, SUA, Ambasada SUA în Republica Moldova și  
Misiunea OSCE în Republica Moldova.

Opiniile exprimate în acest raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.



Publicarea acestui raport este posibilă datorită sprijinului financiar acordat de poporul american prin Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția USAID sau a guvernului american.

## Observarea alegerilor locale generale 2007

Perioada de monitorizare: 10 aprilie - 8 mai 2007

Monitorizarea procesului electoral face parte din proiectul implementat de Grupul de monitorizare a alegerilor locale generale în Republica Moldova, stabilite pentru 3 iunie 2007, constituit de Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova (LADOM) în cadrul Coaliției civice pentru alegeri libere și corecte - "Coaliția 2007".

Grupul de monitorizare a alegerilor desfășoară activități de sistematizare a informațiilor primite de la 5 coordonatori regionali, care, respectiv, colectează datele de la 30 de observatori pe termen lung ce activează în 30 de raioane ale Republicii Moldova. Observatorii pe termen lung vor mobiliza și vor instrui 2000 de observatori naționali independenți în vederea monitorizării situației la secțiile de votare în ziua alegerilor locale generale din 3 iunie 2007.

Proiectul prevede analiza acurateții listelor electorale și efectuarea în ziua alegerilor a Numărătorii Rapide a Voturilor în municipiul Chișinău, precum și a Numărătorii Paralele a Voturilor – NPV, în municipiile Chișinău, municipiile Bălți, Cahul, Orhei și mun. Comrat (UTA „Gagauz Yeri”).

Activitatea Grupului de monitorizare a alegerilor se desfășoară structural prin intermediul a 5 centre regionale de monitorizare, localizate în Chișinău, Bălți, Cahul, Orhei și Soroca.

Informația prezentată în acest Raport a fost colectată prin intermediul unui chestionar lunar care include întrebări referitoare la desfășurarea procesului electoral, de ex. aplicarea Codului electoral de către autoritățile centrale și locale, modul de administrare a alegerilor, modul de desfășurare a campaniei electorale, reflectarea campaniei în presă etc.

### REZUMAT ȘI CONCLUZII

Prezentul raport cuprinde constatările privind desfășurarea procesului electoral în perioada monitorizată.

LADOM a înregistrat tendințe o serie de tendințe pozitive în activitatea C.E.C. În acest sens facem referire la adoptarea Codului de conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale și Regulamentul privind modalitatea plasării publicității electorale pe panourile publicitare pentru alegerile locale generale din 2007, hotărâri de maximă importanță referitoare la stabilirea cuantumului creditului pentru concurenții electorali, precum și modificarea Regulamentului privind stabilirea ordinii de primire a documentelor prin tragere la sorți-înregistrare la organele electorale. De asemenea, au fost aprobate modelele buletinelor de vot pentru alegerea primarilor și consilierilor de ambele nivele.

În același timp, în mod special, LADOM își exprimă îngrijorarea față de următoarele aspecte negative în desfășurarea procesului electoral:

- Implicarea nejustificată a organelor de forță în procesul electoral;
- Intimidarea de către organele de forță a unor susținători ai concurenților electorali;
- Favorizarea de către administrația publică locală a unui concurent electoral;
- Utilizarea resurselor și pârghiilor administrative deținute de unii concurenți electorali în virtutea funcției pe care o dețin;
- Existența unor condiții inadecvate pentru desfășurarea campaniei electorale și pentru organizarea alegerilor;

- Lipsă de transparență a finanțării concurenților precum și cheltuielile operate de aceștia în scopul agitației electorale;
- Lipsă de condiții egale pentru toți concurenții electorali.
- Instruire neadecvată a funcționarilor electorali;
- Modificarea timpului de difuzare a dezbaterilor cu caracter electoral;

Aspectele negative menționate în acest raport pot afecta în mod dramatic integritatea procesului electoral dacă acestea nu vor fi remediate.

## CONSTATĂRI

### 1. Contextul Politic

În plan regional, alegerile locale generale se desfășoară în contextul unei instabilități politice în țările vecine: anunțarea alegerilor anticipate în Parlamentul ucrainean și suspendarea activității Președintelui României, Traian Băsescu, de către Parlamentul de la București.

Alegerile locale generale din 2 iunie 2007 se desfășoară la scurt timp după un șir de evenimente cu caracter electoral care s-au produs la finele anului 2006. Au avut loc alegerile Bașcanului (Guvernatorului) UTA "Gagauz Yeri", în cadrul cărora scrutinul electoral a fost câștigat de un alt concurent electoral decât cel susținut de partidul de guvernământ, candidatul independent Mihail Formuzal, care l-a devansat pe Gheorghe Tabunșic, declarat candidat independent, cu 56,23% contra 43,77%.

Alegerile din UTA "Gagauz Yeri" au precedat organizarea de către regimul nerecunoscut de la Tiraspol, la 17 septembrie 2006, a unei farse numite „referendumul cu privire la recunoașterea internațională a pretensei „r.m.n.”” și apelurilor lansate de unele cercuri de la Tiraspol privind viitoarea includere a acestui teritoriu în componența Federației Ruse, acțiune calificată de comunitatea internațională, de autoritățile moldovenești și de un șir de mai multe ONG-uri din Republica Moldova drept „un act nelegitim și de neacceptat...”

### 2. Autoritățile publice centrale

#### **Obstructionarea concurenților electorali în ceea ce privește desfășurarea agitației electorale**

La Balti, doi candidați la funcția de consilier municipal din partea Partidului Democrației Sociale (P.D.S.) au fost reținuți de poliție și duși la secția de poliție de sector a cartierului "Dacia" din localitate. Aceștia sunt suspectați că ar fi afișat materiale electorale pe pilonii pentru fiele electrice. Potrivit reprezentanților P.D.S., în seara zilei de 2 mai 2007 candidații Victoria Spînu și Artiom Miscovschi au fost reținuți de către polițiști în timp ce distribuiau trecătorilor materiale de agitație electorală, care conțineau o scrisoare deschisă către actualul primar de Bălți, Vasile Panciuc. Deși cei doi au prezentat polițiștilor legitimația de concurent electoral, reprezentanții organelor de ordine i-au somat să urce în mașină pentru a se deplasa la secția de poliție. În acest sens, P.D.S. a înaintat la C.E.C. Bălți un demers în care a solicitat întreprinderea unor acțiuni în vederea sancționării celor vinovați de abuzarea și intimidarea celor doi. La rîndul său, C.E.C. Bălți a decis transmiterea demersului către Procuratura din localitate. (sursa *ziarul TIMPUL*).

#### **Implicarea nejustificată a șefului statului în campania electorală**

Președintele Vladimir Voronin și șeful Legislativului, Marian Lupu, au făcut agitație în favoarea unui candidat pentru funcția de primar al capitalei. Aceștia, alături de șeful Căilor Ferate, au participat, sâmbătă seara, 5 mai, la un concert organizat în Piața Marii Adunări

Naționale unde invitatul special a fost Filip Kirkorov. Voronin, care ar trebui să fie garantul Constituției R. Moldova, și-a permis să îndemne lumea să voteze cu Veaceslav Iordan, candidatul comuniștilor în cursa pentru ocuparea fotoliului de primar al Chișinăului. Or, un președinte ar trebui să-și înăbușe simpatiile electorale, atât timp cât este șeful statului, sau să facă campanie pentru toți cei 19 candidați la șefia capitalei.

### 3. Autoritățile publice locale

- în raionul Glodeni au fost înregistrate mai multe cazuri de presiune asupra directorilor de școli din raion, care au fost impuși de către conducerea APL și Direcția de Invațământ să se înscrie în rîndurile PCRM și să candideze din partea acestora.
- Același tip de intimidări sunt identificate în mai multe raioane din regiunea Bălți
- Candidatul la funcția de primar al comunei Zăicana, Andrei Foiu din partea PDS, riscă să fie concediat pe motive politice. Pe data de 25 aprilie 2007, după depunerea actelor pentru înregistrare, Andrei Foiu a fost anunțat de șefa Oficiului de executare, dna Ecaterina Procofiiev, că din motiv că a lipsit câteva ore de la serviciu i se va emite un ordin prin care i se retrage premiul pentru luna aprilie. La insistența doamnei Ecaterina Procofiiev, candidatul Andrei Foiu a depus cerere de concediere. Andrei Foiu este concurent electoral pentru actualul primar, dl Valeriu Arsene (PCRM)

### 4. Administrarea alegerilor

#### **Comisia Electorală Centrală**

Conform Codului Electoral, art.14, sistemul organelor electorale al Republicii Moldova este structurat ierarhic în 3 niveluri: Comisia Electorală Centrală (C.E.C.), Consiliile Electorale de Circumscripție (CECr), Birourile Electorale ale Secțiilor de Votare<sup>1</sup>.

C.E.C. este un organ de stat cu personalitate juridică și statut permanent, responsabil de organizarea și desfășurarea generală a scrutinelor<sup>2</sup>, respectînd în activitatea sa prevederile Constituției, Codului Electoral al Republicii Moldova și Regulamentul comisiei, aprobat prin hotărîrea acesteia. Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 55 de zile înainte de alegeri, constituie circumscripțiile electorale, care corespund unităților administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova de nivelul doi și, cu cel puțin 50 de zile înainte de alegeri, constituie Consiliile electorale de circumscripție.

De menționat faptul că instituția C.E.C., ca autoritate a administrării alegerilor, funcționează substanțial mai bine de 10 ani. A organizat 3 scrutine parlamentare (1998, 2001, 2005) și 3 scrutine locale generale (1999, 2003, 2007). Membrii C.E.C., în actuala componență, activează din 11 noiembrie 2005 pentru un mandat de 5 ani. Conform art. 16 din Codul Electoral, C.E.C. activează cu o componență de 9 membri cu drept de vot deliberativ, dintre care: un membru desemnat de către Președintele Republicii Moldova, un membru desemnat de către Guvern și 7 membri numiți de Parlament, inclusiv 5 membri desemnați de către partidele de opoziție, proporțional numărului de mandate deținute în Parlament. Componenta C.E.C. este formată ca rezultat al consensului politic, care trebuie să demonstreze că este o autoritate capabilă să organizeze procesul electoral și să asigure integritatea campaniei electorale, indiferent de preferințe politice, respectînd normele democratice.

Consiliile electorale de circumscripție, Birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organe temporare, care se constituie înainte de scrutin și își încetează activitatea după publicarea rezultatelor finale. C.E.C., cu cel puțin 55 de zile înainte de data alegerilor,

<sup>1</sup>Codul electoral: art. 16

<sup>2</sup>Codul electoral: art. 22

constituie circumscripțiile electorale<sup>3</sup> de nivelul doi în R.Moldova și, cu cel puțin 50 de zile înainte de data alegerilor, constituie Consiliile electorale de circumscripție. Pentru alegerile locale generale din 3 iunie au fost constituite 37 de circumscripții electorale de nivelul doi<sup>4</sup>. În mare parte Consiliile au fost constituite din 9-11 persoane, dintre care câte doi membri au fost propuși de către Consiliile raionale sau municipale, câte doi membri de judecătoria, ceilalți de partidele politice - proporțional numărului de mandate deținute în Parlament, respectiv PCRM-4, AMN-1, PPCD-1, PD-1. Dl. Eugen Știrbu, președinte C.E.C., a declarat că patru Consilii de nivelul doi (Basarabeasca, Dubăsari, Fălești și Taraclia) au în componența sa câte nouă persoane. Deocamdată, nu a fost aprobată componența nominală a Consiliului electoral de circumscripție Bender (Tighina), deoarece nu a fost prezentată componența.

Pentru garantarea transparenței activității organelor electorale, membrii comisiilor electorale și ai Consiliilor electorale de circumscripție au obligația să fie imparțiali.

În acest context, **LADOM** sesizează că, în pofida faptului că însăși Codul Electoral al R. Moldova a suportat modificări substanțiale și noua componență C.E.C. dă dovadă de profesionalism și transparență, observatorii naționali, candidații electorali și membrii unor partide politice își exprimă îngrijorarea cu privire la riscul luării de atitudine părtinitoare, din partea unor membri ai C.E.C., în favoarea unui partid politic sau altul, în actualele circumstanțe, prin intermediul reprezentativității majore a P.C.R.M.). Conform prevederilor Codului Electoral, reprezentativitatea în Comisiile electorale de toate nivelurile depinde de numărul de mandate deținute în legislativ.

În acest sens, drept exemplu concludent, servesc numeroasele sesizări și contestații cu privire la modul de înregistrare a candidaților<sup>1</sup>, care au fost respinse „pe bandă rulantă” de către C.E.C și C.E.C.M.r. Am sesizat unele atitudini părtinitoare ale organelor electorale în favoarea partidului de guvernământ, acțiuni care au avut cote maxime în cazul respingerii contestațiilor respective.

Cu toate acestea, LADOM a înregistrat tendințe pozitive în activitatea C.E.C. Facem referire la adoptarea Codului de conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale și Regulamentul privind modalitatea plasării publicității electorale pe panourile publicitare pentru alegerile locale generale din 2007, hotărâri de maximă importanță referitoare la stabilirea cuantumului creditului pentru concurenții electorali<sup>2,6</sup>, precum și modificarea Regulamentului privind stabilirea ordinii de primire a documentelor prin tragere la sorți-înregistrare la organele electorale.

De asemenea, au fost aprobate modelele buletinelor de vot pentru alegerea primarilor și consilierilor de ambele nivele. Potrivit devizului de cheltuieli, pentru activitatea C.E.C. în perioada electorală, inclusiv pentru tipărirea buletinelor de vot și a blanchetelor necesare, au fost prevăzute resurse financiare în sumă de cca. **5,5 milioane de lei (aprox. 324,4 mii de euro)**. Buletinele de vot se vor deosebi după culoare: pentru alegerea Primarului General al mun. Chișinău - vor fi de culoare verde-deschisă, iar pentru primarii satelor și orașelor - de culoare albă.

În total urmează a fi aleși 898 de primari și 11 843 de consilieri raionali, orașenești, municipali, sătești/comunali.

## Contestații

<sup>3</sup> Hotărârea nr. 509/30.03.2007 – Cu privire la constituirea circumscripțiilor electorale de nivelul doi în unitățile administrativ-teritoriale ale RM

<sup>4</sup> Codul electoral: art. 22

<sup>1</sup> vezi [www.cec.md](http://www.cec.md);

<sup>2,6</sup> Hotărârea nr. 511 din 20.04.2007 - cu privire la stabilirea cuantumului creditului pentru concurenții electorali la alegerile locale generale din 3.06. 2007

Începutul campaniei electorale pentru alegerile locale generale, care vor avea loc la 3 iunie curent, Comisia Electorală centrală (CEC) a înregistrat 32 de contestații. Eugenia Pleșca, consultant la CEC, a declarat că 25 dintre acestea au fost deja soluționate, iar celelalte se află în proces de examinare. Potrivit sursei citate, contestațiile se referă în special la procedura de depunere a documentelor, tragerea la sorți pentru stabilirea ordinii candidaților în buletinele de vot, degrevarea din funcții a persoanelor implicate în campanie etc. Mass-media de la Chișinău au relatat în câteva rânduri despre încălcările legislației electorale de către membrii consiliilor electorale din republică și de către candidații partidului de guvernământ.

### **Consiliile electorale de circumscripție**

În conformitate cu art. 27 din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală a constituit 37 de circumscripții electorale de nivelul II, inclusiv o circumscripție electorală pentru localitățile din stînga Nistrului. Circumscripțiile electorale ale municipiilor Bălți și Bender, avînd în componența lor localități administrativ-teritoriale de nivelul întâi, se echivalează cu circumscripțiile electorale ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi. Hotarele circumscripțiilor electorale cuprind teritoriul unităților administrativ-teritoriale, prevăzute de Legea nr.764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu modificările și completările ulterioare.

De menționat faptul că autoritățile publice de la Bender continuă practica de sabotare a alegerilor organizate de autoritățile moldovenești, care, reieșind din circumstanțele create, au deschis secții de votare provizorii pentru electoratul din regiunea transnistreană în localitățile aflate sub jurisdicția R. Moldova.

Spre deosebire de anii electorali precedenți, experții LADOM și alte ONG-uri au înregistrat carențe legislative serioase cu privire la procedura de înregistrare a candidaților. În acest sens, partide din opoziție au contestat comportamentul membrilor unui șir de Consilii de Circumscripție la C.E.C. și în instanța de judecată, invocînd acțiuni și practici ce contravin legislației și discriminează candidații din opoziție, favorizîndu-i pe reprezentanții P.C.R.M. Acest lucru a creat în cadrul sistemului organelor electorale și a concurenților electorali o tensiune majoră, comparativ cu alți ani.

Liderul PSL, dl Oleg Serebrian, a declarat în cadrul unei conferințe de presă din 28 aprilie că ar putea cere amînarea datei alegerilor locale generale și relansarea campaniei electorale, dacă și în următoarele 2 săptămîni, campania va derula cu abateri serioase de la normele legale.

Printre încălcări a fost menționat comportamentul Consiliilor electorale de circumscripție din localitățile din municipiul Chișinău, care potrivit lui Serebrian, "în fiecare zi schimbă regulile de joc". În localitățile în care candidații partidului comunistilor nu sunt primii pe listă, se încearcă diferite tertipuri pentru eliminarea din campanie a celor înregistrați înaintea candidaților comunisti, iar anumite tipografii nu doresc să primească comenzile formațiunilor de opoziție. "O astfel de campanie nu s-a mai întîlnit în R.Moldova din momentul declarării Independenței", a concluzionat liderul PSL.

Un alt exemplu în acest context este tergiversarea înregistrării de Ministerul Justiției al R. Moldova a Mișcării "Acțiunea Europeană", ceea ce a făcut imposibilă participarea acestei entități politice la alegeri.

### **Reflectarea campaniei electorale**

Conform Codului Electoral, cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, expiră perioada de depunere a documentelor pentru înregistrarea candidaților la funcțiile de primari, consilieri locali și raionali. Consiliile respective mai au la dispoziție încă o săptămînă pentru a

examina documentele depuse pentru înregistrarea candidaților, reiesind din faptul că campania electorală începe odată cu publicarea actului prin care s-a stabilit data alegerilor și se încheie cu 2 zile înainte de data votării. Cu toate acestea, lansarea campaniei electorale se caracterizează în general ca fiind pasivă, datorită suprapunerii cu sărbătorile naționale de la sfârșitul lunii aprilie și începutul lunii mai 2007.

Comisia Electorală Centrală a operat la 2 mai 2007 schimbări la modul de reflectare a campaniei electorale a alegerilor pentru autoritățile locale, stabilind că dezbaterile vor avea o durată de cel puțin 90 de minute pe zi, dar nu vor avea loc neapărat zilnic<sup>1</sup>. Companiile media vor stabili modul de organizare a dezbaterilor, dar acestea trebuie să aibă loc în emisie directă, fără reluare. Partidele politice pot comanda timp de antenă cu plată pentru plasarea publicității electorale candidaților la funcția de primar și candidaților la funcția de consilier, inclusiv pe listele de partid. Această practică este atestată în premieră în R Moldova, fapt care a condus la indignări din partea concurenților electorali. Astfel, la actualele alegeri, C.E.C. nu a prevăzut timp de antenă gratuit pentru plasarea spoturilor publicitare video și audio, ci 2 minute pe zi contra plată la fiecare instituție a audiovizualului, iar în total pe toată campania - 2 ore.

În același context se înscrie și decizia de a nu le oferi candidaților electorali finanțe din bugetul de stat pentru campania electorală. Au fost triplate doar creditele de la stat<sup>2</sup> pentru concurenții electorali: o formațiune politică va beneficia de cel mult 40 mii lei, iar candidații independenți de 4-8 mii lei.

Prin Hotărârea din 12.04.2007 C.E.C. a stabilit plafonul mijloacelor financiare, subvențiile de la stat,<sup>2</sup> ce pot fi virate concurenților electorali care participă la alegerile locale generale din 3 iunie 2007

Referitor la finanțarea campaniilor electorale, trebuie să menționăm faptul că deși prevederile legislației naționale interzic finanțarea partidelor politice din surse externe<sup>1</sup>, totuși, nu sunt prevăzute penalități sau sancțiuni în cazul nerespectării acestei reguli.

### **Înregistrarea candidaților la poziția nr. 1 în buletinele de vot**

În data de 25.04.2007 a fost efectuată tragerea la sorți pentru stabilirea ordinii de înregistrare în registru a candidaților la funcțiile de primar și consilieri locali pentru mun. Cahul. După efectuarea tragerii la sorți s-a depistat faptul că plicurile în care erau introduse biletele erau marcate cu timbre diferite. În aceste condiții, tragerea la sorți a fost declarată ilegală deoarece a exclus principiul echității în această materie, cu atât mai mult ca reprezentantul PCRM care a tras primul la sorți, cauta insistent în lădiță plicul care conținea nr. 1. În acest sens, reprezentanții celorlalte partide au contestat tragerea la sorți, solicitând membrilor comisiei repetarea acestei proceduri. Ca urmare a pretențiilor invocate, comisia a recunoscut încălcarea procedurală și a decis tragerea repetată la sorți, fiind chiar pregătită cu plicuri noi marcate. În urma tragerii repetate la sorți, a fost stabilită următoarea ordine de înregistrare: 1. A.M.N., 2. PD.M., 3. P.P.C.D., 4. P.S.L., 5. PP.R., 6. P.C.R.M. Cu toate că candidatul P.C.R.M. a participat la tragerea repetată la sorți, a contestat în instanță de judecată, solicitând anularea rezultatelor de tragere la sorți repetate. Instanța a stabilit faptul că plicurile au fost marcate cu timbre diferite și că această circumstanță nu a influențat la rezultatele primei trageri la sorți și a emis o hotărâre prin care a confirmat legalitatea primei trageri la sorți și a anulat rezultatele tragerii la sorți repetate. (vezi anexa – Dosar nr. 3-39-07)

Consiliul electoral de circumscripție nr. 12 a depus o contestație pentru repetarea tragerii la sorți în s. Maculești

---

<sup>1</sup> www.cec.md

<sup>2</sup> Hotărâre nr. nr.511- Cu privire la stabilirea cuantumului creditului pentru concurenții electorali la alegerile locale generale din 3 iunie 2007

<sup>2</sup> Cod electoral art.37

<sup>1</sup> Cod electoral art.38 p.1, art. 36 p.1

## Listele electorale

Actualizarea listelor electorale a reprezentat un subiect sensibil în ultimele scrutine din Republica Moldova. Numărul mare de alegători introduși în listele suplimentare din cauza neactualizării listelor electorale este în continuă creștere. Acest lucru nemulțumește alegătorii pe de o parte, precum și reprezintă motive de îngrijorare în ceea ce privește posibilele fraude.

O problemă specifică este cea a actelor de identitate, în baza cărora alegătorii pot să-și exprime dreptul la vot.

Prin întocmirea listelor electorale, se realizează identificarea și nominalizarea alegătorilor. În Codul Electoral al Republicii Moldova se stipulează: alegătorul poate fi înscris într-o singură listă electorală și la o singură secție de votare în baza actelor ce atestă domiciliul acestuia în perimetrul secției de votare respective (art. 39, p. 8).

**Listele electorale** sunt întocmite de către primarii comunelor, orașelor, municipiilor sau subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale județelor și municipiilor. Articolul 39 din Codul Electoral stipulează:

- (4) În listele electorale se înscriu alegătorii, indicându-se numele și prenumele, anul nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate a acestora. Ordinea de înscriere se stabilește de primărie.
- (6) În secțiile de votare constituite în sanatorii și case de odihnă, în spitale și alte instituții curative staționare, listele electorale se întocmesc pe baza datelor prezentate de conducătorii instituțiilor menționate.
- (7) În secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova, listele electorale se întocmesc pe baza datelor colectate de conducătorii misiunilor diplomatice și ai oficiilor consulare care activează pe teritoriul statelor respective.

Listele electorale se întocmesc la comune – pe sate, iar la orașe, municipii și subdiviziunile administrative-teritoriale - pe străzi și cuprind alegătorii în ordinea numărului imobilelor în care locuiesc.

Legea permite verificarea înscrierii în listă a cetățenilor în vederea asigurării corectei întocmiri a listelor electorale permanente. Dacă în urma verificării listei electorale alegătorul constată omisiuni, înscrieri greșite sau orice alte erori, acesta poate adresa o întîmpinare autorității publice care a întocmit lista. Actualizarea listelor electorale permanente este o operațiune impusă de modificările firești determinate de dinamica demografică, de schimbările de domiciliu etc. Codul Electoral stabilește câteva reguli cu privire la această operațiune. Listele electorale se afișează în secțiile de votare cu 20 de zile înaintea alegerilor. Perioada în care alegătorul poate să verifice corectitudinea datelor, în cazul în care alegătorul nu este inclus în listă sau datele sunt eronate, cu cel târziu 5 zile înainte de alegeri poate să depună contestație. Organele electorale au obligația să examineze contestația în decurs de 24 de ore.

### 5. Concurenții electorali

O competiție acerbă se dă pentru postul de primar de oraș, deoarece o jumătate din populația R.Moldova este concentrată în 51 de orașe (în Chișinău locuiesc circa 700 mii de cetățeni ai RM din totalul de 3,5mln., adică ¼ din populația R. Moldova). În total, pe Chișinău s-au înregistrat 19 concurenți electorali, 17 dintre aceștia și-au înaintat candidații la alegerile pentru funcția de Primar General al mun. Chișinău. În cursa electorală s-au înscris 2 candidați independenți.

O dovadă că actualul scrutin este de o importanță majoră demonstrează și faptul că de la începutul activității sale, Consiliul Electoral de Circumscripție Chișinău a indus în eroare concurenții electorali. Inițial, C.E.C.M.C. declarase că va accepta cererile candidaților începînd cu data de 17 aprilie, dar a primit primele solicitări la 13 aprilie 2007. C.E.C. nu a constatat nereguli, dar unii candidați s-au adresat instanțelor de judecată. Nereguli au fost înregistrate și la Bălți. Aici, primul loc pe listă C.E.C.M.B. l-a rezervat pentru candidatul



P.C.R.M. 6 partide de opoziție au contestat la C.E.C. decizia Consiliului electoral de circumscripție Bălți, care a stabilit că depunerea actelor a fost efectuată ilegal.

În data de 23 aprilie, C.E.C. a respins și contestația Partidului Popular Republican și a Partidului Democrației Sociale privind anularea ordinii de înregistrare a concurenților electorali de către Consiliul electoral de circumscripție din orașul Căușeni. În aceeași ordine de idei se înscriu și contestațiile (din 19 aprilie 2007 a dlui A. Avcinicov, președinte al filialei raionale Ocnița a Partidului "Alianța Moldova Noastră", a dlui Lapteanu, președintele a filialei Edineț a aceleiași formațiuni politice, și a dlui A. Banari, reprezentantul Partidului Popular Creștin Democrat depusă la 18 aprilie. De asemenea, la 18 aprilie 2007 a depus la C.E.C. o contestație referitor la procedura de primire a documentelor din partea reprezentanților formațiunilor politice dl V. Știrbu, președinte a filialei raionale Briceni a partidului "Alianța Moldova Noastră".

Cele 27 de formațiuni politice și organizații social-politice cu dreptul de a participa la sufragiu, participă în alegerile locale nu numai pentru alegerea primarilor și consilierilor locali, ci și pentru utilizarea rezultatelor alegerilor locale în scopul pregătirii următoarelor alegeri parlamentare din 2009.

Totodată, Coaliția-2007, observatorii interni și internaționali, Consiliul Europei, Uniunea Europeană, OSCE, au fost sesizați în ședința Parlamentului R.M., la 27 aprilie 2007, de legislatorul Vasile Balan, care afirmă că actuala campanie electorală a alegerilor locale din 3 iunie se desfășoară cu "încălcări și abuzuri în lanț". Alianța "Moldova noastră" menționează că are loc impunerea ilegală a degrevării din funcție pe perioada campaniei electorale, doar pentru unele categorii de funcționari." A.M.N. reproșează C.E.C. că a tălmăcit superficial Codul Electoral referitor la categoriile care trebuie degrevate din funcții și propune Comisiei să-și revadă poziția.

### **Folosirea programelor sociale și ajutoarelor umanitare în scop electoral**

În raionul Criuleni au fost înregistrate situații de folosire a ajutoarelor umanitare în scop electoral de către primari PCRM .

### **Agitație electorală/afișaj electoral**

În timpul monitorizării au fost înregistrate numeroase cazuri când concurenții electorali nu au respectat locațiile pentru afișajul electoral și publicarea pe materiale agitaționale a detaliilor cu privire la tiraj, tipografie, data publicării, numele concurentului electoral. (P.P.R., P.S.D., P.D.)

## RECOMANDĂRI

Ținând cont de observările efectuate și îngrijorările exprimate, grupul de lucru responsabil de implementarea proiectului "Monitorizarea procesului electoral" recomandă:

- să se reacționeze prompt și adecvat față de cazurile de corupere și intimidare a alegătorilor, precum și față de acei funcționari electorali care încălcă legislația electorală;
- soluționarea disputelor electorale în termene rezonabile și în strictă conformitate cu legislația în vigoare;
- declararea mijloacelor financiare și materiale utilizate de concurenții electorali, în conformitate cu art. 38 alin. (1) lit. a) din Codul electoral.

### **Tratarea nediscriminatorie a concurenților electorali**

- Asigurarea unor condiții adecvate în localurile de desfășurare a alegerilor
- Informarea obiectivă și amplă a opiniei publice de către mass-media cu privire la procesul electoral;
- Neexcluderea din listele electorale de bază a alegătorilor aflați temporar peste hotare;

### ***Autorităților publice:***

- Asigurarea unor condiții egale pentru toți concurenții electorali
- Actualizarea calitativă a listelor electorale

### ***Concurenților electorali:***

- Respectarea legislației electorale

### ***Mass-media:***

- Informarea obiectivă și amplă a opiniei publice de către mass-media cu privire la procesul electoral.